

Aan de Minister voor Rechtsbescherming

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
9 maart 2023

Ons kenmerk
4535851

Dossiernummer
4052861

nota

Zienswijzen organisaties en appreciatie bij amendement
Omtzigt inzake UHP KOT

1. Aanleiding

- Het Kamerlid Omtzigt heeft een amendement¹ ingediend bij het wetsvoorstel houdende Regels aangaande een tijdelijke uitwisseling van persoonsgegevens ter identificering van de ouders die gedupeerd zijn als gevolg van problemen bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag en geconfronteerd zijn met uithuisplaatsing van kinderen (Tijdelijke wet uitwisseling persoonsgegevens UHP KOT).
- U heeft vervolgens advies op het amendement verzocht van de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) en verzocht om zienswijzen van de Dienst Toeslagen, het CBS, de Raad voor de rechtspraak (Rvdv) en de gerechten, de raad voor de kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen.
- Op 1 maart 2023 heeft u het advies en de zienswijzen ontvangen.

2. Geadviseerd besluit

U wordt verzocht akkoord te gaan met:

1. het versturen van het advies en de zienswijzen aan de TK,
2. het versturen van de bijgevoegde brief aan de TK met daarin een korte weergave van deze zienswijzen en uw appreciatie van het amendement Omtzigt, en
3. het verzenden van de bijgevoegde nota van wijziging aan de TK, met de daarbij horende aanbiedingsbrief.

3. Kernpunten

- Het amendement strekt ertoe dat individuele dossiers van gedupeerde ouders en hun uithuisgeplaatste kinderen aan de Minister voor Rechtsbescherming zouden moeten worden verstrekt en vervolgens worden gedeeld met het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) of andere wetenschappelijke onderzoekers. Ook de op basis van het wetsvoorstel te maken lijsten met persoonsgegevens van UHP KOT-ouders en UHP KOT-kinderen zouden op deze manier moeten worden verwerkt. Deze gegevensverwerking zou moeten dienen voor wetenschappelijk onderzoek naar mogelijk causaal verband tussen de uithuisplaatsingen en de problemen bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag.
- In de bijgevoegde conceptbrief van u aan de TK zijn het advies en de zienswijzen op het amendement kort weergegeven:

¹ Kamerstukken II 2022/23, 36 275, nr. 7.

- AP geeft aan dat de voorgestelde verstrekking aan het CBS of wetenschappelijke instelling niet voldoet aan het uit de AVG volgende evenredigheidsbeginsel. Er ontbreken waarborgen voor het verwerken van bijzondere persoonsgegevens.
- Het CBS geeft aan dat het amendement in strijd lijkt te komen met de onafhankelijkheid van het CBS en dat het voor het overige overbodig is. Het CBS geeft aan dat het binnen de huidige wettelijke kaders reeds statistisch onderzoek kan uitvoeren.
- De Dienst Toeslagen heeft contact gezocht met het ouderpanel. Het ouderpanel wil dat gegevens geanonimiseerd worden en na het onderzoek worden verwijderd. Ook is onduidelijk wie toegang hebben tot de dossiers. Verder benadrukt het ouderpanel dat voorafgaande toestemming van de ouders nodig is.
- De raad voor de kindbescherming geeft aan dat meewerken aan wetenschappelijk onderzoek binnen de bestaande wettelijke kaders reeds gebeurt. Wel kan het meerwaarde hebben om de lijst van UHP KOT-kinderen ter beschikking te stellen voor wetenschappelijk onderzoek.
- Jeugdzorg Nederland geeft namens de gecertificeerde instellingen (GI's) aan dat zij op basis van geldende regelgeving reeds meewerken aan wetenschappelijk onderzoek.
- De Raad voor de rechtspraak (Rvdr) is eveneens bereid aan wetenschappelijk onderzoek mee te werken. Dit gebeurt al. De Rvdr geeft verder aan dat het amendement in de huidige vorm op geen enkele wijze rekening houdt met bepaalde principiële staatsrechtelijke aspecten, waaronder het verstrekken van informatie over zaken die nog onder de rechter zijn.
- In de brief wordt voorts door u een appreciatie gegeven van het amendement Omtzigt. Dit geeft tevens aanleiding tot een nota van wijziging (zie voor de verhouding tussen het amendement Omtzigt en de nota van wijziging, verder par. 4.2).
 - U onderschrijft de gedachte die ten grondslag ligt aan het amendement, namelijk het belang van (wetenschappelijk) onderzoek naar het verband tussen uithuisplaatsingen en de kinderopvangtoeslagenaffaire.
 - U geeft aan dat wetenschappelijk onderzoek reeds mogelijk is en dat hiervoor dus geen grondslag opgenomen hoeft te worden in deze wet. Dat is in lijn met de AVG en de zienswijzen van de organisaties. In de AVG is eveneens geregeld onder welke omstandigheden wel/geen voorafgaande toestemming van de betrokkene(n) nodig is bij inzage in het dossier.
 - Wel is het zinvol, zo blijkt uit de zienswijzen van de organisaties, om de lijst van UHP KOT-kinderen ook voor het doel van wetenschappelijk onderzoek te verstrekken aan de organisaties. Deze doelbinding behoeft een duidelijke en expliciete wettelijke grondslag. Om hieraan gevolg te geven, dient u tegelijkertijd met deze brief een nota van wijziging in waarmee dit doel van de gegevensverwerking in de wet wordt vastgelegd.
 - In lijn met het advies AP en de zienswijzen, wordt de rol van het CBS niet in de nota van wijziging meegenomen. Dat geldt eveneens voor de rol van de MRb bij de verstrekking van de dossiers of het aanwijzen van de onderzoekers.
 - Daarnaast zal ook de Commissie onderzoek uithuisplaatsingen in relatie tot de toeslagenaffaire (de Commissie Hamer) onderzoek doen naar de relatie uithuisplaatsingen en kinderopvangtoeslagenaffaire. Met

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
9 maart 2023

Ons kenmerk
4535851

betrekking tot het werk van de commissie wordt via de nota van wijziging in de wet nader geregeld dat zij inzage krijgt in de lijst van UHP KOT-ouders, de lijst van UHP KOT-kinderen en de dossiers.

- Daarnaast zijn voor de commissie een aantal privacy-voorschriften en waarborgen opgenomen in de nota van wijziging. Daarbij is in lijn met de opmerking vanuit het ouderpanel (zoals blijkt uit de zienswijze van de Dienst Toeslagen) uitgewerkt dat in beginsel toestemming door de betrokkene nodig is voor de verwerking van de persoonsgegevens, tenzij toestemming onmogelijk blijkt of een onevenredige inspanning vergt. Verder mogen in het eindrapport van de commissie geen tot personen herleidbare gegevens zijn opgenomen.
- In de nota van wijziging is van de gelegenheid gebruik gemaakt om de mogelijkheid voor UHP KOT-ouders om een verzoek te doen tot verwijdering van hun persoonsgegevens meer omvattend te regelen. In de eerste plaats is geregeld dat het verstrekken van de lijst(en) aan de organisaties en de commissie tenminste zes weken na het ondersteuningsaanbod wordt verstrekt. In het ondersteuningsaanbod worden de UHP KOT-ouders geïnformeerd over de verstrekking. Zij kunnen in reactie daarop de Minister voor Rechtsbescherming verzoeken de persoonsgegevens van het UHP KOT-kind of de UHP KOT-ouder te verwijderen van de lijst. Een dergelijk verzoek voor verwijdering van de persoonsgegevens van het UHP KOT-kind kan worden gedaan door een UHP KOT-ouder, de wettelijke vertegenwoordiger van het UHP KOT-kind jonger dan zestien jaren, of het UHP KOT-kind zelf als het zestien jaren of ouder is.
- Gelet op het belang van het wetenschappelijk onderzoek wordt de mogelijkheid uitgebreid om het moment waarop de wet vervalt te verlengen. De wet vervalt in beginsel op 1 januari 2025. In de nota van wijziging is opgenomen dat dit met maximaal 3 x 2 jaren kan worden verlengd, indien daarvoor dringende redenen zijn. Een dergelijke verlenging dient aan de Eerste en Tweede Kamer te worden voorgelegd.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
9 maart 2023

Ons kenmerk
4535851

4. Toelichting

4.1 Politieke context

- U heeft in een debat in mei 2022 aan de TK toegezegd met spoed te regelen dat er inzicht in de omvang van de groep gedupeerde ouders komt, waarmee de betrokken organisaties ook weten wie deze ouders zijn. Dit wetsvoorstel geeft daaraan uitvoering.
- Nadat u de zienswijzen, uw appreciatie en de nota van wijziging aan de TK heeft gestuurd, is de verwachting dat op korte termijn een plenaire behandeling in de TK zal volgen. Dat zal mogelijk nog in maart 2023 plaatsvinden.
- Het gaat om een spoedwetsvoorstel. Een inwerkingtreding van dit wetsvoorstel wordt verwacht rond de zomer van 2023. Dit hangt mede af van de voortgang binnen JenV en van de prioritering door de TK en EK.

4.2 Juridische overwegingen

Wetsvoorstel

- Het wetsvoorstel strekt tot het bereiken van drie doelen: (1) inzicht in de groep ouders die gedupeerde zijn bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag én hun kinderen die te maken hebben (gehad) met een

gedwongen uithuisplaatsing; (2) het bereiken van deze groep ouders met een gericht ondersteuningsaanbod; en (3) reflectie op het eigen handelen door het doorlichten van dossiers van de uithuisgeplaatste kinderen van deze groep ouders door de Raad voor de rechtspraak en de gerechten, de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen.

- Op basis van dit wetsvoorstel komt een lijst van UHP KOT-ouders (t.b.v. de eerste twee doelen) en een lijst van UHP KOT-kinderen (t.b.v. het derde doel) tot stand.
 - Alleen de lijst van UHP KOT-kinderen wordt verstrekt aan de verschillende organisaties. De lijst van UHP KOT-kinderen bevat de burgerservicenummers en geboortedata van deze kinderen.
 - De lijst van UHP KOT-ouders blijft bij de MRb en bevat de burgerservicenummers, namen, geslacht en adresgegevens van de UHP KOT-ouders.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
9 maart 2023

Ons kenmerk
4535851

Nota van wijziging

- De nota van wijziging voegt een vierde doel aan het wetsvoorstel toe: (4) het kunnen verrichten van wetenschappelijk onderzoek of onderzoek door de commissie Hamer naar de samenhang van de problemen bij de uitvoering van de kinderopvangtoeslag en de uithuisplaatsing van UHP KOT-kinderen.
- De lijst van UHP KOT-kinderen wordt dus ook t.b.v. dit vierde doel verstrekt aan de organisaties (Raad voor de rechtspraak en de gerechten, de raad voor de kindbescherming en de gecertificeerde instellingen).
- De nota van wijziging maakt het verder mogelijk dat de commissie Hamer de lijst van UHP KOT-ouders en de lijst van UHP KOT-kinderen ontvangt en aan de organisaties kan verzoeken om inzage in de dossiers van UHP KOT-kinderen.
- Ook wetenschappelijke onderzoekers kunnen aan de organisaties verzoeken om inzage in de dossiers van UHP KOT-kinderen. Dit kan reeds op grond van bestaande regelgeving en hoeft dus (anders dan voor de commissie Hamer) geen aparte regeling in dit wetsvoorstel.
- Tevens wordt met de nota van wijziging geregeld dat de lijst van UHP KOT-kinderen zes weken na het doen van een ondersteuningsaanbod aan de UHP KOT-ouders, aan de organisaties wordt verstrekt. Deze termijn geldt ook voor de commissie m.b.t. de lijsten van UHP KOT-ouders en -kinderen. In het ondersteuningsaanbod worden de ouders geïnformeerd over de mogelijkheid tot het verwijderen van hun persoonsgegevens van de ouder- en kinderenlijst. Zij kunnen hiertoe vervolgens een verzoek doen aan de MRb. Ook de wettelijke vertegenwoordiger (zoals een voogd) of een kind dat zestien jaren of ouder is, kan een dergelijk verzoek tot het verwijderen van zijn persoonsgegevens doen.
- In de nota van wijziging is ten slotte de mogelijkheid opgenomen om het vervalmoment van het wetsvoorstel te verschuiven. De wet vervalt op 1 januari 2025. Dat kan met twee jaren worden verlengd. Een dergelijke verlenging kan maximaal drie maal worden verzocht, indien daarvoor dringende redenen en nadat het is voorgelegd aan de Eerste en Tweede Kamer.

Verhouding amendement Omtzigt en de nota van wijziging

- Het amendement Omtzigt kent in zijn huidige vorm een aantal bezwaren, die zijn beschreven in paragraaf 3. Het amendement dient daarom te worden ontraden. Deze genoemde bezwaren worden ondervangen met de nota van wijziging.

- Het wetsvoorstel wordt met de indiening van de nota van wijziging direct aangepast op de in de nota van wijziging beschreven wijze. Het gevolg daarvan is dat het amendement in de huidige vorm in wetstechnisch opzicht niet meer binnen (het systeem van) het aangepaste wetsvoorstel past. Dat betekent dat het amendement in ongewijzigde vorm, in wetstechnisch opzicht niet (goed) kan worden uitgevoerd.

**Directie Wetgeving en
Juridische Zaken**
Sector Privaatrecht

Datum
9 maart 2023

Ons kenmerk
4535851

4.3 Krachtenveld

- De conceptbrief aan de voorzitter van de TK waarin wordt ingegaan op de zienswijzen van de organisaties en uw appreciatie, en de nota van wijziging zijn inhoudelijk voorgelegd geweest aan de verschillende organisaties (de Dienst Toeslagen, de Raad voor de rechtspraak, de raad voor de kinderbescherming Jeugdzorg Nederland/gecertificeerde instellingen en het CBS).
- De nota van wijziging is t.a.v. de wijzigingen die voor de commissie Hamer van belang zijn, met de commissie afgestemd.
- De conceptbrief aan de voorzitter van de TK en de nota van wijziging zijn ook ter informatie toegezonden aan het Ondersteuningsteam en de VNG.
- De conceptbrief aan de voorzitter van de TK en de nota van wijziging is ambtelijk gedeeld met FIN en VWS. De brief zal tevens aan de Stas FIN en Stas VWS worden voorgelegd.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

Niet van toepassing; met uitzondering van persoonsgegevens wordt alles in deze nota openbaar met de toezending van de brief aan de TK.

6. Bijlagen

- Brief met weergave zienswijzen organisaties en appreciatie amendement Omtzigt
- Aanbiedingsbrief nota van wijziging
- Nota van wijziging
- Advies AP
- Zienswijze CBS
- Zienswijze Raad voor de rechtspraak
- Zienswijze Dienst Toeslagen
- Zienswijze raad voor de kinderbescherming
- Zienswijze Jeugdzorg Nederland/gecertificeerde instellingen